

DR. LOVAS DÓRA*

ENERGIAADÓ AZ EURÓPAI UNIÓBAN – ENERGIAADÓZÁS ÉS AZ EURÓPA 2020 STRATÉGIA ÖSSZEFÜGGÉSEI

TAX OF ENERGY IN THE EUROPEAN UNION – CONTEXT OF THE ENERGY TAXATION AND EUROPE 2020

ABSTRACT

The issues related to the energy law came into my field of interest in 2005, when I made a news summary for the *kozjavarok.hu* website (MTA-DE Public Service Research Group) about the Energy Union. Then I wrote an entry for the same website entitled “Energiaunió megszilárdításához vezető út” in April 2006.

Currently, I am a PhD student at the Géza Marton Doctoral School of Legal Studies at the University of Debrecen and I deal with the Energy Union in the European integration.

The purpose of my research is to call attention to the importance of the still evolving energy taxation in the EU regulation, and its potential effects on the goals of the Europe 2020 strategy related to the energy policy.

The taxation of the energy sector in the EU member states began to give a unified image with the acceptance of the Senate 2003/96/EK principle, but the afterward problems are still unsolved. To mention some of these problems, the tax issue belongs to the Union members' basic sovereign rights, so it is hard to make a decision in connection with it. Moreover, the topicality of my research is given by these outstanding problems, plus the fact that the attainment of the 2020 strategy's goals in connection with the energy policy and climate change is influenced by the energy policy regulation.

I analyze the union and domestic acts, as well as the legal documents through historical research in Law and law comparative methods considering the legislature aims and defining the possible consequences of the regulation, its negative and positive points.

In conclusion, I suppose that the energy taxation and energy policy have more and more significant role in the European integration. The current union energy taxation is based on the Senate 2003/96/EK principle, but literature researchers and other investigations revealed the emerging problems after the acceptance of this law. This case is enlighten by the European Commission's proposal regarding to the review of this guideline as well.

1. Bevezetés

Jelen tanulmány az energiaadó európai uniós szabályozásával foglalkozik, melynek kialakulására és fejlődésére jelentős hatással vannak a tagállamokban végbemenő gazdasági, történelmi, és kulturális folyamatok. Kezdetben (illetve ma is, de nem olyan szélsőséges mértékben) ahány tagállam annyi szabályozás létezett és számtalan jelentése alakult ki az energiaadó fogalmának. Az energiaadó irányelv pontosította ezen meghatározás jelentését, közös nevezőként megjelölve az adótárgyat, amelyet ma is az energiatermékek és a villamos energia képeznek.¹

A fogalomegységesítését tehát komoly szakmai, tudományos viták előzték meg Európában, melynek legfőbb oka, hogy sok tényező hatott és hat ma is annak kialakítására,

* Dr. Lovas Dóra PhD-hallgató; DE Marton Géza Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola.

illetve fejlődésére, így többek között az EU belső piacának szabályozása, az energiaszektor liberalizációja és deregulációja, az energiabiztonság, a környezeti politika és az egyéb politikai folyamatok is.²

Az energiaszektor adóztatása az Európai Unió tagállamaiban a Tanács 2003/96/EK irányelvének elfogadásával kezdett egységes képet mutatni (habár ma is ahány tagállam, annyi szabályozása létezik), azonban e jogszabály elfogadása után is jelentkeztek problémák és nehézségek a szabályozás kapcsán. Ilyen nehézségként lehet megemlíteni, hogy az adóztatás az uniós tagállamok alapvető szuverén jogai közé tartozik, így nehéz az ezzel kapcsolatos közös döntés meghozatala. Tanulmányom aktualitását többek között ezen jelenleg is fennálló problémák és nehézségek adják, továbbá az, hogy a 2020-as stratégia energiapolitikai és éghajlatváltozással kapcsolatos jelentős, de jogilag nem kötelező célkitűzéseinek elérését nagyban befolyásolja/hatja az energiaadóztatás szabályozása.

Tanulmányomat az alábbi szerkezetben építem fel. Először bemutatom (kizárólag a legfőbb állomásokra kitérve) az energiaadó szabályozásának fejlődéstörténetét, az irányelv előtti környezetét. A szabályozás alapjainak meghatározását és szükségességének igazolását követően komparatív módon szeretném elemezni a releváns uniós irányelv és a kapcsolódó magyar törvény legfontosabb rendelkezéseit. Az uniós szabályozás átfogó vizsgálata céljából elemzem az irányelv felülvizsgálatára vonatkozó 2011-es Bizottsági javaslatot, illetve az energiaadóztatás és a 2020-as stratégia célkitűzéseinek összefüggéseit.

Tanulmányom célja, hogy felhívjam a figyelmet a még napjainkban is formálódó energiaadóztatás európai uniós szabályozásának jelentőségére, valamint annak az Európa 2020 stratégia energiapolitikával összefüggő célkitűzéseire gyakorolt lehetséges hatásaira.

2. Energiaadó a 2003/96/EK irányelv előtt

Az Európai Unió adójogáról általánosságban elmondható, hogy annak vannak elsődleges és másodlagos forrásai. Az alapszerződések, mint elsődleges jogforrások közül legnagyobb jelentősége az 1957-ben aláírt Római Szerződésnek van, igaz a másik két szektor specifikus alapítószerződés is tartalmaz néhány adózási vonatkozású rendelkezést. Másodlagos jogforrások közül a rendeletek és irányelvek kiemelkedőek, míg a határozatoknak az adójog forrásai között kisebb jelentőségük van. Itt ki kell emelni az Európai Bíróság joggyakorlatát is, amely a közösségi adójog területén kiemelkedő jelentőséggel bír. Az energiaadóval kapcsolatos jogesetek többsége az adókedvezmények, adómentességek kérdésével kapcsolatos problémákat vet fel.³

Az energiaadóra vonatkozó konkrét rendelkezést az elsődleges jogforrások nem tartalmaznak, ezen adónemre inkább az uniós direktívák fogalmazzák meg szabályokat.

Az egységes szabályozás elfogadásával kapcsolatos viták 1990-es években kezdődtek meg. A tagállamok egyhangú hozzájárulására volt szükség a közös döntés elfogadásához (ma elég a minősített többség), azonban már az elejétől fogva szembenállás figyelhető meg Európa déli országai és a környezettudatosabb, gazdaságilag fejlettebb, fejlődést sürgető északi tagállamok között. Az egyik legvitásabb pont volt, hogy az egyes tagállamok energiaadó szabályozása, ezáltal pedig az energiaárak eltértek egymástól (bizonyos országok között jelentősen), ezáltal lényegesen differenciálva a versenyfeltételeket.⁴

A Bizottság a kilencvenes évek elején számos kezdeményezést tett közös széndioxid- vagy szénadó bevezetésére, azonban ezek nem bizonyultak sikeresnek. Ezen eredménytelenség egyik okaként nevezhető meg, hogy a tagállamok félteke szabályok versenyképességükre való hátrányos hatásától.

Az egyik legjelentősebb állomásként nevezhető meg a Bizottság 1992-ben előterjesztett energia/CO₂ adózási javaslata, amelyet a tagállamok is alkalmasnak tartottak a klímaválto-

zás elleni küzdelemre, ennek ellenére mégsem sikerült közös nevezőre jutniuk és nem született közös uniós szabályozás.⁵ Ezt követően a kérdéssel sokat foglalkozott a német, svéd, spanyol, és dán soros elnökség is, azonban sikertelenül.⁶

1997-ben újabb sikertelen javaslat született harmonizációs célú közösségi energiatermékek adóztatása kereteinek három lépcsős kialakításáról. E javaslatot az adózási ügyek biztosáról, Mario Montiról nevezték el, és a kezdeményezés céljai közé tartozott a környezetvédelem, a közlekedési módok közötti váltás ösztönzése, az energiaadóból finanszírozott munkahelyteremtés és a fiskális harmonizáció.⁷

2003. március 20-án végül sikerült megegyezni a tagállamoknak az előterjesztett energiaadó szabályozásban, amely keretjellegű szabályokat tartalmazott (és tartalmaz ma is), 10 évre rendezve az energiaadó szabályozásával kapcsolatos kérdéseket, és rögzítve az adó minimum mértékét egyes energiatermékekre. Nagy jelentősége abban is megmutatkozott, hogy az adóköteles termékek körét az ásványi olajról kiterjesztette a földgázra, a szénre és a villamos energiára. A 2003-ban elfogadott irányelvet december 31-ig kellett implementálniuk a tagállamoknak.

2004. május 1-jén 10 új tagállam (köztük Magyarország) csatlakozott az EU-hoz, számukra a direktíva lehetőséget biztosított arra, hogy átmeneti mentességeket, kedvezményeket vegyenek igénybe.⁸ Például Magyarország 2009. január 1-jéig átmeneti mentességet kapott szén és a kokszt megadóztatása alól, azaz addig az időpontig ez a két energiatermék nem képezte tárgyát az energiaadónak.⁹

Összességében megállapítható, tehát, hogy több mint egy évtizeden keresztül tartottak azok a tárgyalások, amelyek eredményeként kialakult az energiatermékek adóztatására szolgáló keretjellegű szabályozás és megszületett a 2003/96/EK tanácsi irányelv. A tagállamok a 2000-es években az új tagok felvétele kapcsán jöttek rá arra, hogy kénytelenek megállapodást kötni, mivel gazdaságilag fejletlenebb (energiaadót többségében nem ismerő) országok integrációja következtében, még nehezebb lenne teljes egyetértésre jutniuk az egységes szabályozás kapcsán.¹⁰

3. Uniós irányelv és a kapcsolódó magyar törvény összehasonlítása

Magyarország és az Európai Unió közötti kapcsolat az 1990-es években kezdett szorosabbá válni, párhuzamosan az energiaadóra vonatkozó uniós szabályozás elfogadási procedúrájával. Ebben az évben a dublini csúcsértekezleten vetette fel az Európai Unió a társulási megállapodás gondolatát Magyarországgal, Lengyelországgal és Csehszlovákiával kapcsolatban. 1991 decemberében Brüsszelben aláírták a megállapodást ünnepélyes keretek között (1994-ben lépett hatályba Magyarországon). A Társulási Megállapodásnak az adóharmonizáció szempontjából a legfontosabb rendelkezései erre vonatkozó jogszabályok közelítéséről rendelkező 67–69. cikkek voltak. A 67. cikk kimondta, hogy Magyarországnak a Közösségbe történő gazdasági integrációja egyik alapvető előfeltétele, hogy az ország jelenlegi és jövőbeni jogszabályait a közösségi jogszabályokhoz közelítse. Ennek érdekében Magyarország elfogadta, hogy amennyiben lehetséges, biztosítja, hogy a jövőben jogszabályok összeegyeztethetők legyenek a Közösség szabályaival. A 68. cikk határozta meg az egyes területeket érintő jogközelítési kötelezettséget, amely rendelkezés, mind a közvetett, mind pedig a közvetlen adózástérületére kiterjed. Így Magyarország jogszabálykövetési kötelezettséget vállalt a vámjog, a társasági jog, a bankjog, a vállalati számvitel és adózás, a szellemi tulajdonjog, a munkavállalók munkahelyi védelme, pénzügyi szolgáltatások, versenyszabályok, az emberek, állatok, és növények életének és egészségének védelme, az élelmiszer-jogszabályok, fogyasztói érdekvédelem, ideértve a termékfelelősséget a közvetett adózás, a műszaki szabályok és szabványok, valamint fuvarozás és a *környezetvédelem területén*. A megállapodás 69.

cikke alapján, a harmonizációs kötelezettségek teljesítéséhez a Közösség technikai segítséget is nyújtott Magyarország számára.

A csatlakozási folyamat 1998. március 30-án kezdődött meg Brüsszelben. Az első szakasz, az átvilágítás (screening) szakasza során került sor a közösségi szabályok és a társult országok szabályainak összehasonlítására. A bilaterális megbeszélés során a felek azonosították azokat a problémákat, amelyek megoldására a későbbi érdemi tárgyaláson kerül sor, majd a multilaterális átvilágítás folyamán Bizottság képviselői felvilágosítást adtak a magyar delegációnak az adózás területén érvényben lévő közösségi szabályozásról. A bilaterális megbeszéléseken a felek áttekintették a magyar és közösségi adószabályokat, amelyek alatt a magyar delegáció jelezte azon területeket, ahol Magyarország átmeneti mentességek iránt igényt terjeszt elő az érdemi tárgyalásokon (ÁSA, jövedéki adó, osztalék).¹¹

Magyarország 2004. május 1-től tagja az Európai Uniónak és 2004. január 1-jétől hatályban van az energiaadó irányelv implementálását szolgáló magyar jogszabály is. Jelen fejezetben az összehasonlítás tárgyául e két jogszabály, azaz a 2003/46/EK irányelv és az energiaadóról szóló 2003. évi LXXXVIII. törvény (Etv.) szolgálnak.¹²

Az irányelv *céljai* között az adóharmonizációs cél mellett környezetpolitikai célokat is találunk. Az EU célkitűzéseivel (a Szerződés 6. cikke szerint a környezetvédelmi követelményeket be kell építeni az egyéb közösségi politikák meghatározásába és végrehajtásába) és a Kiotói Jegyzőkönyvvel (az energiatermékek, és adott esetben a villamos energia adóztatása egyike a Jegyzőkönyv célkitűzései megvalósítását szolgáló eszközöknek) összhangban ösztönzi a hatékonyabb energiafelhasználást annak érdekében, hogy mérsékelje az importált energiatermékektől való függést és csökkentse az üvegházhatást okozó gázok kibocsátását. A környezet védelme érdekében arra is feljogosítja az EU-tagállamokat, hogy adóelőnyöket biztosítsanak azoknak a vállalkozásoknak, amelyek konkrét lépéseket tesznek kibocsátásaik csökkentése céljából.¹³

Magyar szabályozás céljai között (hasonlóan az uniós szabályozáshoz) szerepel: „Az energiagazdálkodás és a környezetvédelem céljainak figyelembevételével, az externáliás környezeti károk energiaárakba történő beépítése, az energiatakarékossági szempontok érvényre juttatása, valamint a villamos energia, a földgáz és a szén e szempontokat érvényre juttató adóztatásához szükséges feltételek megteremtése érdekében...”.¹⁴

Jelen fejezetben összehasonlítás tárgyát képezi továbbá az **adó tárgy** is. Különbség a két jogszabály között, hogy az irányelv energiatermékről, a hazai szabályozás energiáról beszél, mint adó tárgyról. Magyarországon a törvény a földgáz, szén (2009. január 1-jéig mentesség a szénre és a kocszra), villamos energia mennyisége után teszi kötelezővé az adófizetést. Nincs a hazai adó tárgy között az ásványolajtermék (szemben az irányelvvel), mivel az a jövedéki adó hatálya alá tartozik a magyar szabályozásban.

Az *adóalanyisággal* kapcsolatos szabályozás megegyezik az irányelvben foglaltakkal, azzal a különbséggel, hogy a hazai jogszabály az adókötelezettség meghatározásánál tartalmaz rendelkezéseket.¹⁵ Kiemelendő, hogy a hazai törvény az adóalanyiságot meghatározott tevékenységek vagy meghatározott tartalmú jogügyletek végzéséhez köti, amely jogalkotási módszer követése miatt az adóalany megnevezése mellett szerepel az a jogügylet vagy tevékenység, ami az adókötelezettséget keletkezteti. Így az Etv. szerint adóalanynak a következő személyek minősülnek: az energiakereskedő, a felhasználó, az előállító, illetve az energiakereskedő bizonyos esetekben.¹⁶

Az irányelv elfogadása előtt az Európai Unióban a tagállamok által az egyes energiatermékekre alkalmazott *energiaadó-mértékek* közötti jelentős eltérés hátrányosan hatott az Unió belső piacának működésére. Ennek eredményeképpen a 2003-as direktíva külön meghatározza a fűtésre, villamosenergia-termelésre és üzemanyagként felhasznált termékek esetében alkalmazandó, elsősorban a felhasznált energia mennyiségén alapuló mini-

mum adómértékeket. E minimum adómértékeken felül azonban a tagállamok szabadon határozzák meg és nemzeti körülményeikhez igazíthatják az általuk megfelelőnek ítélt, uniós volumennél magasabb nemzeti adómértékeket (rugalmasság elve).¹⁷¹⁸

A *Mentességeknek* több fajtájáról beszélhetünk, így az irányelv által meghatározott általános uniós, illetve egyedi tagállami mentességekről, továbbá kötelezően és opcionálisan adható mentességekről is. Ezen felül a direktíva lehetőséget ad kedvezményes adómértékek alkalmazására. Az adójogi preferenciák kapcsán, megállapítható, hogy a hazai szabályozás szűkebb területet fog át.¹⁹

A komparatív összehasonlítás során kiemelhető még, hogy az irányelv lehetővé teszi a lakossági végfelhasználót adó alóli mentesítését, amely lehetőséggel a magyar szabályozás él.²⁰

Összességében megállapítható, hogy az energiaadó egyfázisú, közvetett adó, a villamos energia, a földgáz és a szén mennyisége alapján, végső soron a nem lakossági fogyasztót terheli, míg a lakossági fogyasztókra a törvény adómentességet biztosít. A magyar jogszabály megfelel a közösségi szabályozásnak, azaz megállapításom szerint az implementálási kötelezettségének hazánk teljes mértékben, megfelelően eleget tett.

4. Az irányelv Bizottsági „zöldítést célzó” felülvizsgálata

Az energiaadó irányelv 2011-es felülvizsgálatára több okból is szükség volt. A Bizottság 2007-ben Zöld könyvében már hangsúlyozta, hogy az energiaadó szabályozásának átalakítására van szükség, így **a tagállamoknak a környezetvédelmi követelményeknek megfelelően át kellene alakítaniuk energiaadó uniós szintű szabályozását.**²¹

A 2011-es felülvizsgálat célja *az éghajlatváltozás elleni küzdelem* (CO₂-kibocsátás csökkentése révén az energiaadózás és az éghajlatváltozás terén kitűzött célok közötti összhang), *az alacsony szén-dioxid-kibocsátású és energiahatékony gazdaságra való átállás elősegítése* (energiatartalom szerinti adóztatás), *a belső piaci problémák elkerülése* (CO₂-kibocsátás uniós keretének létrehozása, irányelv-ETS hatály elválasztása), és *a foglalkoztatás ösztönzése* (energiatermékek adójának növekedése – munkaerő adójának csökkenése).²²

A kezdeményezés szerint a direktíva elavultsága mutatkozik meg abban, hogy nem foglalkozik az EU által az energiaügyi és az éghajlat-változási politika terén kitűzött célkitűzésekkel, illetve diszkriminálja a megújuló energiaforrásokat azáltal, hogy azokra ugyanolyan adókulcs vonatkozik, mint azon termékekre, amelyek helyébe lépnek. Ennek érdekében a javaslat az energiatermékek energiatartalom szerinti adóztatását javasolja, továbbá kijelöli az utat a tagállamok számára, a 2013–2020 közötti időszakra kitűzött ezen területre megfogalmazott célok eléréséhez.

Ezenkívül a Bizottság az addigi tapasztalatok alapján rájött arra, hogy szükség van olyan rendelkezésekre, amelyek kezelik a belső piacon felmerült problémákat, ilyen például, hogy a direktívában az energiatermékekre megállapított minimummértékek alapja a tagállamokban korábban alkalmazott mérték, ami pedig az energiahordozók közötti tisztességtelen versenyhez vezethet. Az egyes termékre vonatkozó minimummértékeket még 2003-ban vezették be, ami szintén ezen mértékek elavultságát jelzi. A bizottsági dokumentum ezen értékek (rendszeres) automatikus felülvizsgálatát javasolja, figyelembe véve a tagállamok mindenkori gazdasági, politikai, nemzetközi körülményeit, hozzáigazítva azt, az inflációhoz és a szén-dioxid árának növekedéséhez/csökkenéséhez, biztosítva az összhangot az EU kibocsátás-kereskedelmi (ETS) rendszerében alkalmazott szén-dioxid-árral. Az „eredeti” irányelv ezen rendelkezései ellentétesek az energia-és éghajlatváltozás területén megfogalmazott célkitűzésekkel, mivel azok az energiahatékonyaságra helyezik a hangsúlyt, amelyet az energiatartalom szerinti adóztatás segíthetne elő leginkább.

A felülvizsgálat következtében bekövetkező változások hatására a megújuló energiaforrásokon és az EU kibocsátás kereskedelmi rendszerén kívül (a háztartások, a közlekedés, a kisvállalkozások és a mezőgazdaság) eső ágazatok esetében egyes energiatermékekre egy-egy minimum adómérték kerülne bevezetésre. Az uniós minimummértékek felett a tagállamok szabadon állapíthatják meg saját adókulcsaikat és saját hatáskörben alakíthatják ki ezen adók struktúráját.

A bizottsági dokumentum az adó mértéket két részre bontja, egyrészt a széndioxid kibocsátáshoz kapcsolódó adóztatásra (adó mértéke a széndioxid kibocsátáshoz kapcsolódik), másrészt az energiafogyasztás (energiatartalom szerinti = GJ-ben történő, nem pedig liter, kilogramm) általános adóztatására.

A szén-dioxid-kibocsátáshoz kapcsolódó adóztatás ajánlásának oka a felülvizsgálata indoklása szerint az, hogy a direktíva nem kezeli megfelelően a CO₂-kibocsátás csökkentésének szükségességét.²⁴ A kezdeményezés szerint, ha a CO₂-kibocsátás megadóztatását uniós szintről közelítik, akkor a tagállami gazdaságoknak egyenlő versenyfeltételei lennének, és az megkönnyítené a határokon átnyúló tevékenységek végzését is. A javaslat szerint az EU kibocsátás-kereskedelmi rendszerében szereplő kibocsátók mentesülnének ezen adó alól, ez megoldotta azon problémát (2013-tól, mert az ETS harmadik szakasza ekkor kezdődik), hogy az irányelv hatálya nem volt összhangban az EU kibocsátás-kereskedelmi rendszerének (ETS) hatályával.

A felülvizsgálat energiatartalom megadóztatásának bevezetéséhez egy 2023-ig tartó hosszú átmeneti időszakot biztosítana annak érdekében, hogy a tagállamok alkalmazkodjanak ezen új adózási struktúrához. Ezzel összefüggésben pedig cél még, hogy felszámolják az energiaadóztatás területén meglévő támogatásokkal kapcsolatos következetlenségeket, így a magas energiatartalmú energiatermékek (pl.: gázolaj), többletadó-támogatást nem kaphatnának a jövőben.²⁵

Az energiaadóra vonatkozó tagállami jogszabályok rendkívül sokszínűek, amelynek egyik oka, hogy az irányelv számos alternatív mentességet, kedvezményt tesz lehetővé, amely többek között gondot okoz az egyszerre több tagállamokban jelen lévő vállalkozások számára, rontva azok versenyképességét. A kezdeményezés ezen mentességek körét is szűkítené.

Az Európai Parlament 2012-ben plenáris ülésen úgy döntött, hogy nem támogatja az Európai Bizottság energiaadó irányelv felülvizsgálatára vonatkozó javaslatát. Az intézmény egyetért a Bizottság klímaváltozással kapcsolatos célkitűzéseivel, azonban véleménye szerint ezen szabály változtatások által bekövetkező adóegységesítés a dízelolaj árának jelentős emelkedéséhez vezethetne.²⁶

5. 2020-as stratégia célkitűzései és az energiaadó

2005-ben az olaj árának megnövekedése miatt, a Bizottság Zöld könyvben fogalmazta meg az Európai Unió által az energiapolitika területén elérendő célokat, azaz az energiahatékonyságot, fenntarthatóságot, és az ellátás biztonságát. Egy évvel később uniós direktíva szólította fel a tagállamokat, hogy fogalmazzák meg nemzeti energiahatékonysági célkitűzéseiket.²⁶

A klímavédelmi kutatások és klímacsúcsok sikertelensége miatt 2009-ben a Bizottság kiadta Zöld Könyvének folytatását, a Fehér Könyvet az EU éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásának elősegítése végett, melyben fontos kérdésként vetődött fel, hogy hogyan csökkenthető az európai integráció éghajlatváltozással összefüggő sebezhetősége.

Ezen dokumentumok vezettek el a 2010-ben kiadott Európa 2020 Stratégiáig,²⁷ amely dokumentum olyan célokat fogalmazott meg, amelyeket tagállamoknak általánosságban kell 2020-ig teljesíteniük, így az energiahatékonyság és a megújuló energiaforrások részarányának 20% növelését, illetve az üvegházhatású gázok 20%-os csökkentését.²⁸

Az energiaadó irányelv 2011-es felülvizsgálata az Európa 2020 Stratégia részét is képezi.

2010-ben a Cancunban tartott ENSZ éghajlatváltozással kapcsolatos konferencián is kifejezésre jutott, hogy az energiaadó hozzájárulhat a fenntartható fejlődéshez, erőforrás-hatékonyabb, környezetkímélőbb és versenyképesebb gazdaság ösztönzéséhez is.²⁹

Az energia megadóztatása támogatást jelenthet a gazdasági és környezetvédelmi célkitűzések összehangolásához, valamint az Európa 2020 Stratégia célkitűzésének eléréséhez. Például, az energiatermékek a javaslat szerinti megadóztatásával (tagállami döntés alapján) esetleg a munkaerőt terhelő egyes adóterhek csökkenhetnek.

A Stratégia kapcsán továbbá kiemelés érdemel *(lásd: Bizottság javaslata az irányelv felülvizgálatára)*, hogy problémát jelent az energiatermékek volumen és nem energiataralom szerinti adóztatása, mivel ez szemben áll az Európai Unió energiaügy és energiapolitika (így az Európa 2020 Stratégia) területén megfogalmazott célkitűzéseivel, legfőképpen az energiahatékonyság előmozdításával.

6. Összefoglalás

Megállapításaim szerint, amelyet az Európai Unió dokumentumai és az ENSZ erre vonatkozó vizsgálatai (pl.: Stern jelentés) is alátámasztanak, az Unió által az energiaügy és éghajlatváltozás területén elért célkitűzések megvalósításához szükség van olyan gazdasági ösztönzőkre, mint az energia megadóztatása. Az energiaadó egy olyan pénzügyi eszköz, amely képes az energiatermelés és felhasználás hatékony befolyásolására, és érdekeltté tudja tenni az energia-felhasználókat az energiahatékonyság elérésében.

Következtetésem, hogy az európai integrációban egyre nagyobb jelentősége van az energiapolitikának. A jelenlegi energiaadóztatás uniós alapját a Tanács 2003/96/EK irányelve adja, azonban szakirodalmi kutatások és egyéb vizsgálatok feltárták az e jogszabály elfogadását követően jelentkező problémákat, amelyeket az Európai Bizottság az irányelv felülvizgálatára vonatkozó javaslata is megvilágít.

Optimális esetben az energiaadó nemcsak a környezet védelmét szolgálja, hanem alkalmas arra, hogy segítse a gazdasági növekedést és kezelje a szociális feszültségeket.

Az Európai Unió nem képes egyedül e célokat elérni, hanem szüksége van a tagállamok jelentékeny közreműködésére is. Itt említhető meg nehézségként például, hogy az adóstruktúra kialakítása és az adózási eszközök megválasztása tagállamok szuverén hatáskörébe tartozik, továbbá, hogy a károsanyag-kibocsátást csak a tagállamok képesek csökkenteni. Azonban az európai integrációnak is sok teendője van ezeken a területen, így a tagállamoktól az említett nehézségektől függetlenül szigorú célkitűzéseket kell elfogadnia és megvalósítania.

Összességében tehát megállapítható, hogy az Európai Unió által az energiaügy és az éghajlatváltozás területén vállalt célkitűzések csak a tagállamok és az integráció szoros együttműködésével, sokszor a tagállami szuverenitás feladásával valósíthatók meg.

JEGYZETEK

1. Azonban megjegyzendő, hogy a direktíva hatálya nem terjed ki a hőtermelés adóztatására, illetve az energiatermékek és a villamos energia speciális felhasználására sem.
2. Nagy Z. (2016): Az adópolitika szabályozási eszközei szolgáltatási szempontból. In: Horváth M. Tamás és Bartha Ildikó (szerk.): Közszolgáltatások megszervezése és politikái; Merre tartanak?, Dialóg Campus Kiadó. pp. 225–228.

3. Erdős Gabriella–Földes Gábor–Öry Tamás–Véghelyi Mária (2000): Az Európai Közösség Adójoga. KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft., Budapest. pp.34–36.
4. Kiss Károly (2002.): Energiaadók az Európai Unióban (környezetgazdasági elemzés). Budapest, 2002. november, 13. szám, 12. p.; forrás (2012. 08. 11.): <http://korny.uni-corvinus.hu>; Letöltés ideje: 2016. 11. 29.
5. 1994-ben megint megpróbálták elfogadtatni a javaslatot, de megint csak eredménytelenül.
6. Az irányelv kialakítása előtt az egyes országokban rendkívül eltérő szabályozás érvényesült. Voltak olyan államok, ahol az energiaadók alkalmazása nem volt jelentős: Belgium, Franciaország, Írország, Luxemburg, Németország, Spanyolország. Míg a másik országoknál az energiaadó alkalmazása meghatározó volt: Ausztria, Dánia, Finnország, Hollandia, Olaszország, Svédország.
7. Szabó Zoltán (2007): Környezetvédelmi adók és díjak az Európai Unióban. In: Az államháztartás ökoszociális reformjának szüksége és lehetősége, Levegő Munkacsoport, Budapest. pp. 261.
8. A tagállamok maradéktalanul eleget tettek ezen kötelezettségüknek, kivéve Lengyelországot, aki 2006. január 1-ig vállalta, hogy a villamos energiára vonatkozó adórendszerét összehangolja az unióssal, ami nem sikerült számára. Így az Európai Bizottság kötelezettségszegési eljárást indított, amelyet 2009-ben megállapított az Európai Unió Bírósága.
9. Görözdí Zsuzsanna (2009): Energiaadó a szénre. Adó 2009/3. sz. pp. 55.
10. A Tanács 2003. október 27-i 2003/96/EK Irányelve az energia termékek és a villamos energia közösségi adóztatási keretének átszervezéséről.
11. Erdős Gabriella–Földes Gábor–Öry Tamás–Véghelyi Mária: Az Európai Közösség Adójoga I. m. pp. 235–242.
12. 2004. május 1-jén csatlakozó tagállamok, Magyarországon kívül 2004. május 1-jétől teljesíteték implementálási kötelezettségüket.
13. Zoltán, N. (2016) i. m. pp. 227–228.
14. 2003. évi LXXXVIII. törvény az energiaadóról (Etv.)
15. Etv. 6. §
16. Etv. 3. §
17. Továbbá fontos kiemelni, hogy az irányelv által felsorolt egyes energiatermékeken kívül is vannak más termékek, amelyeket az energiatermékekkel azonosan kell adóztatni (ezekre a hozzá legközelebb álló energiatermék adómértéke vonatkozik).
18. Nagy Zoltán: <http://jogikar.uni-miskolc.hu/projectSetup/files/kiadvanyok/kornyezetpoliti-adozas-szabalyozasa-a-kornyezetpolitika-rendszerben-monografia.pdf>; 155. old. Letöltés ideje: 2016. 11. 29.
19. http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-11-238_hu.htm. Letöltés ideje: 2016. 11. 25.
20. Például az adó megfizetése nélkül használható fel a megújuló energiából (geotermikus, szél-, nap-, vízenergia, biomassza) előállított villamos energia is.
21. A környezetszennyezés ára – Ismét napirendre kerülhet a bizottságban az energiaadó „zöldítése”. <http://www.jogiforum.hu/hirek/22145>. Letöltés ideje: 2016. 11. 29.
22. Európai Bizottság (Brüsszel, 2011. 4. 13. COM (2011) 168) Közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak: Okosabb energiaadóztatás az EU-ban. Javaslat az energiaadó irányelv felülvizsgálatára.
23. Egyes fosszilis tüzelőanyagok adóztatása kedvezőbb, mint tisztább versenytársaiké.
24. Nagy Zoltán: A környezeti adóztatás szabályozása a környezetpolitika rendszerében; pp. 170–173. <http://jogikar.uni-miskolc.hu/projectSetup/files/kiadvanyok/kornyezetpoliti-adozas-szabalyozasa-a-kornyezetpolitika-rendszerben-monografia.pdf>
25. <http://www.jogiforum.hu/hirek/27562>; Letöltés ideje: 2016. 11. 29.
26. AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS TANÁCS 2006/32/EK IRÁNYELVE (2006. április 5.) az energia-végfelhasználás hatékonyságáról és az energetikai szolgáltatásokról, valamint a 93/76/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről.
27. „Európa 2020 Az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés stratégiája”; [COM (2010) 2020] végleges; file:///C:/Users/pc/Downloads/EUROPE_2020_Strategy_magyar_nyelven%20(2).pdf, Letöltés ideje: 2016. 11. 29.

28. Sebestyén Szép Tekla (2006): Energetikai konvergencia az Energia 2020 Stratégia tükrében; *Közgazdasági Szemle*, LXIII. évf.; 2006.május; 564–568.old.
29. <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+IMPRESS+20101203FCS06288+0+DOC+XML+V0//HU>; Letöltés ideje: 2016. 11. 25.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- „Európa 2020 Az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés stratégiája”; [COM (2010) 2020] végleges; file:///C:/Users/pc/Downloads/EUROPE_2020_Strategy_magyar_nyelven%20(2).pdf; Letöltés ideje: 2016. 11. 29.
2003. évi LXXXVIII. törvény az energiaadóról (Etv.)
- A környezetszennyezés ára – Ismét napirendre kerülhet a bizottságban az energiaadó „zöldítése”; <http://www.jogiforum.hu/hirek/22145>; letöltés ideje: 2016. 11. 29.
- A Tanács 2003. október 27-i 2003/96/EK Irányelve az energia termékek és a villamos energia közösségi adóztatási keretének átszervezéséről.
- Az Európai Bizottság [Brüsszel, 2011. 4. 13. COM (2011) 168] Közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak: Okosabb energiaadózás az EU-ban. Javaslat az energiaadó irányelv felülvizsgálatára.
- Az EURÓPAI PARLAMENT ÉS TANÁCS 2006/32/EK IRÁNYELVE (2006. április 5.) az energia-végfelhasználás hatékonyságáról és az energetikai szolgáltatásokról, valamint a 93/76/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről.
- Borka Norbert (2004): Az energiaadóval kapcsolatos szabályozás. *Adóvilág* 2004/6. sz.; file:///C:/Users/pc/Downloads/int0406cikk.pdf; letöltés ideje: 2016. 11. 29.
- Erdős Gabriella–Földes, Gábor–Öry, Tamás–Véghelyi Mária (2000): *Az Európai Közösség Adójoga*. KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft. Budapest. pp. 34–36; 235–242.
- Görözdí Zsuzsanna: *Energiaadó a szénre*. *Adó* 2009/3. sz. pp.55.
- http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-11-238_hu.htm; letöltés ideje: 2016. 11. 25.
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+IM-PRESS+20101203FCS06288+0+DOC+XML+V0//HU>; letöltés ideje: 2016. 11. 25.
- <http://www.jogiforum.hu/hirek/27562>; letöltés ideje: 2016. 11. 29.
- Kiss Károly (2002.): *Energiaadók az Európai Unióban (környezetgazdasági elemzés)*. Budapest, 2002. november, 13. szám, pp.12., forrás (2012. 08. 11.): <http://korny.uni-corvinus.hu>; letöltés ideje: 2016. 11. 29.
- Nagy Zoltán (2016): Az adópolitika szabályozási eszközei szolgáltatási szempontból. In: Horváth M. Tamás és Bartha Ildikó (szerk.): *Közszolgáltatások megszervezése és politikái; Merre tartanak? Dialóg* Campus Kiadó. Budapest. pp. 225–228.
- Nagy Zoltán: A környezeti adózás szabályozása a környezetpolitika rendszerében. pp. 155; 170–173.; <http://jogikar.uni-miskolc.hu/projectSetup/files/kiadvanyok/kornyezeti-adozas-szabalyozasa-a-kornyezeti-politika-rendszerben-monografia.pdf>; letöltés ideje: 2016. 11. 29.
- Putnoki Zsuzsanna (2011): Az éghajlatváltozás nemzetközi és regionális szintű kezelése és ennek gazdasági hatásai. *Pro Futuro* 1/2011.pp. 84–98.
- Sebestyén Szép Tekla (2006): Energetikai konvergencia az Energia 2020 Stratégia tükrében. *Közgazdasági Szemle*, LXIII. évf.; 2006. május; pp. 564–568.
- Stern, Nicholas (2007): *The Stern Review, The Economics of ClimateChange*. Cambridge University Press; http://mudancasclimaticas.cptec.inpe.br/~rmclima/pdfs/destaques/sternreview_report_complete.pdf; letöltés ideje: 2016. 11. 25.
- Szabó Zoltán (2007): Környezetvédelmi adók és díjak az Európai Unióban. In: *Az államháztartás ökoszociális reformjának szüksége és lehetősége*. Levegő Munkacsoport. Budapest. pp. 261.